

ՄԱԹԵՄԱՏԻԿԱ 6-րդ ԴԱՍԱՐԱՆ
ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՓՈԻԼ 2023-2024 թ

Տևողությունը – 2 ժամ 30 րոպե

ԼՈՒԾՈՒՄՆԵՐ և ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

1. Գտնել այն բոլոր կանոնավոր կոտորակների գումարը, որոնց հայտարարը փոքր է 5-ից:

- 1) 2   2) $2\frac{1}{2}$ 3) 3   4) այլ պատասխան

Լուծում: $\frac{1}{2} + \frac{1}{3} + \frac{2}{3} + \frac{1}{4} + \frac{2}{4} + \frac{3}{4} = 3$

Պատ. 3) 3

2. Քանի՞ եղանակով է հնարավոր 7654321 թվից ջնջել մեկ թվանշան այնպես, որ ստացված վեցանիշ թիվը բաժանվի 3-ի:

- 1) 1   2) 2   3) 3   4) 4

Լուծում: 3-ի բաժանվում են այն թվերը, որոնց թվանշանների գումարը բաժանվում են 3-ի: Տրված թվի թվանշանների գումարն է՝ $7 + 6 + 5 + 4 + 3 + 2 + 1 = 28$: Որպեսզի այն բաժանվի 3-ի պետք է 28-ը պակասի կամ 1-ով, կամ 4-ով, կամ 7-ով: Հետևաբար պետք է ջնջել կամ 1, կամ 4, կամ 7 թվանշաններից որևէ մեկը՝ 3 եղանակ:

Պատ. 3) 3

3. Քանի՞ տոկոսով է 100-ի 60%-ը մեծ 100-ի 40%-ից:

- 1) 20   2) $33\frac{1}{3}$ 3) 40   4) 50

Լուծում: 100-ի 60%-ը հավասար է՝ $\frac{100 \cdot 60}{100} = 60$: 100-ի 40%-ը հավասար է՝ $\frac{100 \cdot 40}{100} = 40$: 60-ը 40-ից մեծ է 20-ով, իսկ 20-ը 40-ի ($\frac{20 \cdot 100}{40} = 50$) 50%-ն է:

Պատ. 4) 50

4. Հեծանվորդը 20 րոպեում անցավ ճանապարհի $\frac{1}{3}$ մասը, որից հետո նրան մնաց անցնելու 4 կմ-ով ավելի ճանապարհ, քան արդեն անցել էր: Գտնել հեծանվորդի արագությունը:

- 1) 10 կմ/ժ   2) 12 կմ/ժ   3) 14 կմ/ժ   4) 15 կմ/ժ

Լուծում: Ճանապարհի $\frac{1}{3}$ մասն անցնելուց հետո մնացել է ճանապարհի $1 - \frac{1}{3} = \frac{2}{3}$ մասը, որը ճանապարհի $\frac{1}{3}$ մասից երկար է 4 կմ-ով: Ուրեմն ճանապարհի $\frac{2}{3} - \frac{1}{3} = \frac{1}{3}$ մասը՝ 4 կմ է: Հետևաբար ամբողջ ճանապարհը կլինի՝ $4 : \frac{1}{3} = 12$ կմ:

Քանի, որ հեծանվորդը 20 րոպեում անցնում է ճանապարհի $\frac{1}{3}$ մասը, հետևաբար ամբողջ ճանապարհը կանցնի՝ $20 : \frac{1}{3} = 60$ րոպեում (1 ժամում): Հետևաբար նրա արագությունը կլինի 12 կմ/ժ:

Պատ. 2) 12 կմ/ժ

5. Ժամը քանի՞ սն է հիմա, եթե հայտնի է, որ կեսօրից անցել է 4 անգամ քիչ ժամանակ, քան մնացել է օրվա ավարտին:

- 1) 14 անց 24 րոպե   2) 15 անց 00 րոպե   3) 16 անց 48 րոպե   4) այլ պատասխան

Լուծում: Եթե օրվա կեսօրից հետո անցած ժամանակը նշանակենք 1 մաս, ապա օրվա ավարտին մնացած ժամանակը կլինի 4 մասը: Ուրեմն 5 մասը կլինի 12 ժ, իսկ 1 մասը՝ $12 \text{ ժ} : 5 = 2 \text{ ժ } 24 \text{ րոպե}$:

Հետևաբար օրվա ժամը կլինի՝ $12 \text{ ժ } 00 \text{ րոպե} + 2 \text{ ժ } 24 \text{ րոպե} = 14 \text{ ժ } 24 \text{ րոպե}$:

Պատ.1) 14 անց 24 րոպե

6. Իրար հետևից գրված են 1-ից մինչև 300 բոլոր թվերը: Ո՞ր թվանշանն է գրված

300-րդ դիրքում:

- 1) 1   2) 6   3) 3   4) այլ պատասխան

Լուծում: 1-ից մինչև 9 թիվը՝ գրված է 9 թվանշան, իսկ 10-ից մինչև 99 թիվը՝ $90 \cdot 2 = 180$:

Մնացած $300 - 180 - 9 = 111$ թվանշաններով գրված է՝ $111 : 3 = 37$ եռանիշ թիվ: Եվ քանի որ $99 + 37 = 136$, հետևաբար 300-րդ դիրքում գրված է 136 թվի 6 թվանշանը:

Պատ.2) 6

7. Ո՞ր թվանշանով է ավարտվում 100-ից փոքր բոլոր պարզ թվերի արտադրյալը:

- 1) 0   2) 2   3) 4   4) այլ պատասխան

Լուծում: Նկատենք, որ 2 և 5 պարզ թվերի արտադրյալը հավասար է 10-ի, իսկ 10-ով ցանկացած թիվ բազմապատկելիս ստացված թիվը կավարտվի 0-ով:

Պատ.1) 0

8. Ֆուտբոլի առաջնության 4 խաղում թիմը խփել է 3 գնդակ և բաց թողեց 2 գնդակ: Յուրաքանչյուր հաղթանակի համար թիմը ստանում է 3 միավոր, ոչ-ոքիի համար՝ 1, իսկ պարտության համար՝ 0 միավոր:

Նշվածներից ո՞րը չի կարող լինել այդ թիմի հավաքած միավորների քանակը:

- 1) 6   2) 7   3) 8   4) 9

Լուծում:

6 միավոր հնարավոր է հավաքել (2 հաղթանակ 1:0, 2:0, 2 պարտություն 0:1, 0:1):

7 միավոր հնարավոր է (2 հաղթանակ՝ 1:0, 2:0, 1 ոչ-ոքի՝ 0:0, 1 պարտություն 0:2):

9 միավոր հնարավոր է հավաքել (3 հաղթանակ 1:0, 1:0, 1:0, 1 պարտություն 0:2):

8 միավոր հավաքելու համար թիմը պետք է ունենա 2 հաղթանակ և 2 ոչ-ոքի: Այն անհնար է, քանի որ այդ դեպքում թիմի խփած և բաց թողած գնդակների տարբերությունը առնվազն պետք է լինի 2:

Պատ. 3) 8

9. 5 ջուլիակը 7 օրում, օրական 10 ժամ աշխատելով, 175 մ կտավ գործեցին: Քանի՞

ջուլիակը 200 մ կտավ կգործեն 5 օրում, օրական 8 ժամ աշխատելով:

- 1) 6   2) 8   3) 9   4) 10

Լուծում:

1 ջուլիակը 7 օրում, օրական 10 ժամ աշխատելով կգործի՝ $175:5 = 35$ մ կտավ:

1 ջուլիակը 1 օրում, 10 ժամ աշխատելով կգործի՝ $35:7 = 5$ մ կտավ:

1 ջուլիակը 1 ժամ աշխատելով կգործի՝ $5:10 = \frac{1}{2}$ մ կտավ:

1 ջուլիակը 1 օրում աշխատելով 8 ժամ կգործի՝ $8 \cdot \frac{1}{2} = 4$ մ կտավ:

1 ջուլիակը 5 օրում, օրական 8 ժամ աշխատելով կգործի՝ $5 \cdot 4 = 20$ մ կտավ:

Հետևաբար 200 մ կգործեն $200 : 20 = 10$ ջուլիակը:

Պատ. 4) 10

10. Մեծ և փոքր 35 տուփում կա 510 մատիտ: Յուրաքանչյուր մեծ տուփում կա 18 մատիտ, իսկ փոքրում՝ 12: Տուփերից քանի՞սն է մեծ:

- 1) 16   2) 18   3) 20   4) այլ պատասխան

Լուծում: Եթե բոլոր տուփերը լինեին փոքր, ապա տուփերում կլինեին՝ $35 \cdot 12 = 420$

մատիտ: Բայց բոլոր տուփերում կա 90-ով ($510 - 420 = 90$) ավելի մատիտ: Նկատենք, որ

եթե մեկ փոքր տուփը փոխարինենք մեկ մեծ տուփով, ապա մատիտների քանակը

կավելանա 6-ով ($18 - 12 = 6$): Որպեսզի մատիտների քանակը ավելանա 90-ով պետք է

15 ($90 : 6 = 15$) փոքր տուփը փոխարինել 15 մեծ տուփով: Հետևաբար մեծ տուփերի

քանակը կլինի 15:

Պատ. 4) այլ պատասխան

11. Էլեկտրոնային ժամացույցը ցույց է տալիս ժամը և րոպեն (օրինակ՝ 02 : 23): Օրվա ընթացքում քանի՞ անգամ է ժամացույցի ցույց տված թվանշանները համընկնում 2023 թվի թվանշանների հետ (1 հատ՝ 0, 2 հատ՝ 2, 1 հատ՝ 3):

- 1) 7   2) 8   3) 9   4) այլ պատասխան

Լուծում: Հերթականությամբ գրենք 0, 2, 2 և 3 թվանշաններով գրվող ժամերը. 02:23, 02:32, 03:22, 20:23, 20:32, 22:03, 22:30, 23:02 և 23:20՝ 9 անգամ:

Պատ. 3) 9

12. 45-ից փոքր քանի՞ բնական թիվ կա, որոնցից յուրաքանչյուրը կարելի է ներկայացնել չորս տարբեր բնական թվերի արտադրյալի տեսքով:

- 1) 5   2) 4   3) 3   4) 0

Լուծում: Ամենափոքր թիվը, որը կարելի է ներկայացնել չորս տարբեր բնական թվերի արտադրյալի տեսքով՝ դա 24-ն է՝ $1 \cdot 2 \cdot 3 \cdot 4 = 24$: Նկատենք, որ 1 և 2 արտադրիչները պետք է անպայման մասնակցեն, քանի որ $2 \cdot 3 \cdot 4 \cdot 5 = 120 > 45$ և $1 \cdot 3 \cdot 4 \cdot 5 = 60 > 45$: Այնուհետև կլինեն թվերը՝ $1 \cdot 2 \cdot 3 \cdot 5 = 30$, $1 \cdot 2 \cdot 3 \cdot 6 = 36$, $1 \cdot 2 \cdot 3 \cdot 7 = 42$, $1 \cdot 2 \cdot 4 \cdot 5 = 40$, քանի որ $1 \cdot 2 \cdot 3 \cdot 8 = 48 > 45$ և $1 \cdot 2 \cdot 4 \cdot 6 = 48 > 45$:

Պատ. 1) 5

13. Ամսաթիվը երբեմն գրվում է 4 թվանշանով՝ օրը և ամիսը (օրինակ հունվարի 2 կգրվի այսպես՝ 02.01): Տարին քանի՞ ամսաթիվ ունի, որոնք գրվում է միայն 0, 1, 2 թվանշաններով:

- 1) 28   2) 32   3) 35   4) 40

Լուծում: Նկատենք, որ ամսաթվի մեջ 0, 1, 2 թվանշաններով կգրվեն միայն հունվար (01), փետրվար (02), հոկտեմբեր (10), նոյեմբեր (11) և դեկտեմբեր (12) ամիսները (5 ամիս): Իսկ յուրաքանչյուր ամսում 0, 1, 2 թվանշաններով կգրվեն ամսաթվի հետևյալ 8 օրերը՝ 01, 02, 10, 11, 12, 20, 21, 22: Հետևաբար այդպիսի ամսաթվերի քանակը կլինի՝ $5 \cdot 8 = 40$:

Պատ. 4) 40

14. Քանի՞ քառանիշ թիվ կա, որոնցից յուրաքանչյուրի թվանշանների գումարը հավասար է 3-ի:

- 1) 6   2) 8   3) 10   4) այլ պատասխան

Լուծում: 3-ը՝ 4 թվանշանների գումարի տեսքով հնարավոր է ներկայացնել երեք եղանակով՝ $3 = 3 + 0 + 0 + 0$, $3 = 2 + 1 + 0 + 0$ կամ $3 = 1 + 1 + 1 + 0$: Առաջին դեպքում կա 1 քառանիշ թիվ՝ 3000, իսկ երկրորդ դեպքում կա 6 քառանիշ թիվ՝ 2100, 2010, 2001, 1200, 1020, 1002, իսկ երրորդ դեպքում կա 3 քառանիշ թիվ՝ 1110, 1101, 1011 : Ընդամուր կլինի $1 + 6 + 3 = 10$ քառանիշ թիվ:

Պատ. 3) 10

15. A, B, C և D կետերը ուղիղ գծի վրա նշված են ինչ-որ հերթականությամբ: Հայտնի է, որ $AC=17$, $BC=60$, $BD=27$ և $AD=70$: Գտնել AB հատվածի երկարությունը:

- 1) 43   2) 77   3) 87   4) այլ պատասխան

Լուծում: Նկարում բերված է կետերի հնարավոր հերթականությունը.

Հետևաբար $AB = AD - BD = 70 - 27 = 43$ կամ $AB = BC - AC = 60 - 17 = 43$

Պատ. 1) 43

16. Հայրը 9 անգամ մեծ է որդուց, իսկ 1 տարի հետո 7 անգամ մեծ կլինի: Քանի՞ տարեկան է հայրը:

Լուծում: Եթե որդու ներկա տարիքը համարենք 1 մաս, ապա հոր տարիքը կլինի 9 մաս ($1 \cdot 9 = 9$): Մեկ տարի հետո որդու տարիքը կլինի 1 մաս և 1 տարի: Իսկ հոր տարիքը կլինի 9 մաս և 1 տարի, որը ըստ խնդրի պայմանի պետք է հավասար լինի նաև 7 մաս և 7 տարուհ: Հետևաբար 2 մասը ($9 - 7 = 2$) կազմում է 6 տարի ($7 - 1 = 6$): 1 մասը կլինի 3 տարի, իսկ հոր տարիքը կլինի՝ ($9 \cdot 3 = 27$):

Պատ. 27

17. Լևոնը ընտրեց մի թիվ, այն բազմապատկեց իրենով, ստացվածից հանեց 2, արդյունքը բազմապատկեց 3-ով, հետո գումարեց 4, ապա ստացված թիվը բաժանեց 5-ի և ստացավ 29: Ի՞նչ թիվ էր ընտրել Լևոնը:

Լուծում: Խնդիրը լուծենք «վերջից». Ինչ-որ թիվ բաժանել ենք 5-ով և ստացվել է 29, հետո բաժար դրանից առաջ եղել է՝ $29 \cdot 5 = 145$ թիվը: Ինչ-որ թվի գումարել ենք 4 և ստացվել է 145, հետևաբար դրանից առաջ եղել է՝ $145 - 4 = 141$ թիվը: Ինչ-որ թիվ բազմապատկել ենք 3-ով և ստացվել է 141, հետո բաժար դրանից առաջ եղել է՝ $141 : 3 = 47$ թիվը: Ինչ-որ թվից հանել ենք 2 և ստացվել է 47, հետևաբար դրանից առաջ եղել է՝ $47 + 2 = 49$ թիվը: Ինչ-որ թիվ բազմապատկել ենք ինքը իրենով ստացվել է 49: Մտաբերելով բազմապատկման աղյուսակը՝ կատանանք, որ այդ թիվը 7-ն է:

Պատ. 7

18. Եթե եռանիշ թվին ձախից կցագրենք 5 թվանշանը, ապա կստանանք 792-ով ավելի մեծ թիվ, քան աջից 5 կցագրելիս: Գտեք սկզբնական եռանիշ թիվը:

Լուծում: Խնդիրը ներկայացնենք $ABC5 + 792 = 5ABC$ տեսքով, որտեղ ABC-ն որոնելի եռանիշ թիվն է: Պարզ է, որ $C = 5 + 2 = 7$ և կունենանք՝ $AB75 + 792 = 5AB7$ հավասարությունը: Նկատենք, որ B-ն հավասար է $7 + 9 = 16$ թվի վերջին թվանշանին՝ B = 6-ի: Կտանանք՝ $A675 + 792 = 5A67$ հավասարությունը, այստեղից կտանանք, որ A-ն հավասար է $6 + 7 + 1 = 14$ թվի վերջին թվանշանին՝ A=4-ի: Հետևաբար որոնելի եռանիշ թիվն է՝ 467:

Պատ. 467

19. Բազմահարկ շենքի ամբողջ առաջին հարկը խանութ է: Շենքի զույգ համարի յուրաքանչյուր հարկում կա 3, իսկ կենտ համարի հարկում՝ 4 բնակարան: Ո՞ր հարկում է գտնվում 81-րդ բնակարանը:

Լուծում: Յուրաքանչյուր զույգ համարով և դրան հաջորդող կենտ համարով հարկերը միասին ունեն $3 + 4 = 7$ բնակարան: $81 = 7 \cdot 11 + 4$ հավասարությունից հետևում է, որ 77-րդ բնակարանը գտնվում է $(2 \cdot 11 + 1 = 23)$ 23-րդ հարկում: Հետևաբար 78, 79, 80 բնակարանները կգտնվեն 24-րդ հարկում, իսկ 81-րդ բնակարանը կգտնվի 25-րդ հարկում:

Պատ.25

20. Դասարանը զարդարված է կարմիր, կապույտ և սպիտակ փուչիկներով: Բոլոր փուչիկների քանակը 31 հատով շատ են քան սպիտակները, 22-ով շատ՝ քան կապույտները և 27-ով շատ՝ քան կարմիրները: Քանի՞ փուչիկով է զարդարված դասարանը:

Լուծում: Խնդրի պայմաններից հետևում է, որ կարմիր և կապույտ փուչիկները միասին 31 հատ են, կարմիր և սպիտակ փուչիկները միասին՝ 22 հատ, իսկ կապույտ և սպիտակ փուչիկները միասին՝ 27 հատ: Հետևաբար, եթե այդ թվերը իրար գումարենք $(31+22+27=80)$, ապա 80-ի մեջ յուրաքանչյուր փուչիկը հաշված է կլինենք երկու անգամ: Հետևաբար փուչիկների քանակը կլինի՝ $80 : 2 = 40$:

Պատ. 40